

Activiteitenplan 2023

Algemene activiteiten

Opbrengsten legaat

De Stichting Academisch Erfgoed heeft begin 2022 een legaat ontvangen van een schenker die anoniem wenst te blijven. Het bestuur van de SAE heeft besloten dit legaat duurzaam te beleggen en het rendement van de beleggingen aan te wenden voor specifieke activiteiten. Hiervoor wordt een beleggingsstatuut opgesteld en een bestedingsplan geformuleerd.

Netwerkactiviteiten

SAE Symposium & Dijksterhuislezing

Jaarlijks terugkerend evenement dat wordt georganiseerd in samenwerking met en bij een van de deelnemers.

De Dijksterhuislezing is vernoemd naar de internationaal vermaarde wetenschapshistoricus Eduard Jan Dijksterhuis (1892-1965), die zich zowel op het gebied van de natuurwetenschappen als op dat van de humaniora bewoog.

- De uitgestelde Dijksterhuislezing van 2022 wordt in het voorjaar 2023 georganiseerd in samenwerking met het Allard Pierson/Universiteit van Amsterdam (UVA). Het thema van de middag is “kennisproductie in koloniale context”. De Dijksterhuislezing zal worden uitgesproken door **meLê yamomo & Barbara Titus** met als titel: *Rehearsing Decolonial Curatorship of Southeast Asian Sound Archives in Europe*.
- In november vindt de Dijksterhuislezing 2023 plaats bij Radboud Universiteit Nijmegen.

Werkgroep auteursrechten DEN

Als vertegenwoordiger van het academisch erfgoed participeert de SAE in de landelijke werkgroep auteursrecht van DEN en Kennisland. Binnen deze werkgroep wordt kennis uitgewisseld over auteursrechtzaken rondom erfgoed en wordt een gezamenlijke lobby gevoerd richting de landelijke en Europese politiek.

Vergroten/ verbreden van het netwerk.

Het streven van de SAE is een deelname van alle Nederlandse universiteiten. Daarnaast wordt geïnvesteerd in relaties met gelieerde instellingen en gezocht naar mogelijke geassocieerde deelnemers. Onder andere wordt er contact gelegd met de instellingen die collecties beheren van de verdwenen universiteiten van Franeker en Harderwijk. Ook worden de banden aangehaald met het Caribisch deel van het Nederlands Koninkrijk, in het bijzonder de Universiteit van Curaçao.

Universeum

De SAE is actief binnen Universeum (European Academic Heritage Network). Dit netwerk komt 1 x per jaar bijeen voor een conferentie bij een van de aangesloten universiteiten.

De SAE is lid van de **Universeum Working Group Digital Initiatives**. Deze werkgroep verzorgt jaarlijks een workshop tijdens Het Universeum congres. Daarnaast organiseert de werkgroep maandelijks online ontmoetingen onder de titel *Monday Morning Coffee*. Dit zijn informele bijeenkomsten die rondom een thema of speciale gast zijn georganiseerd.

- Vanuit de werkgroep is in 2021 het Erasmus Plus project 'Teaching with Objects' geïnitieerd. Zie onder projecten.
- Leden van de werkgroep zijn: Frank Meijer (SAE), Delphine Issenmann (University of Strasbourg), Martin Stricker (Humboldt University Berlin)

Internationale netwerkactiviteiten

Binnen het uitvoeringsprogramma koloniaal erfgoed zal aansluiting gezocht worden met andere internationale netwerken en commissies, van bijvoorbeeld UMAC, ICOM, en UNESCO.

Pressing Matter

De Stichting Academisch Erfgoed is partner van het project Pressing Matter, dat gefinancierd wordt vanuit de Nationale Wetenschapsagenda. De titel van het project is: "Pressing Matter: Ownership, Value and the Question of Colonial Heritage in Museums". Het project gaat over de rol die koloniale collecties kunnen spelen in het oplossen van spanningen tussen alle mogelijke betrokkenen rondom onze omgang met het koloniale verleden.

- De SAE heeft meegewerkt in de aanvraagfase en heeft bemiddeld bij het verbinden van Museum Vrolijk en de en de universiteitsmusea van Utrecht en Groningen aan het project. Zij hebben een actieve rol binnen verschillende werkpakketten.
- Vanuit de werkgroep universitaire collecties in koloniale context worden relaties onderhouden met het project, en wordt gebruik gemaakt van de daar ontwikkelde expertise.
- In 2023 organiseert de SAE samen met Pressing Matter een studiedag waar de koloniale context van wetenschap centraal staat.

Communicatie

www.academischerfgoed.nl (corporate website)

Deze website is het visitekaartje van de SAE.

- De website bevat een agenda voor promotie van (netwerk)activiteiten en tentoonstellingen van partners en aanverwante instellingen.
- De website heeft een weblog, waar deelnemers artikelen kunnen plaatsen met betrekking tot de eigen collecties/ activiteiten. Dit kunnen originele artikelen zijn of doorplaatsingen.

- De website zal in het voorjaar van 2023 een update krijgen, voor iedere werkgroep een thematische pagina/dossier op de SAE-website gecreëerd waar resultaten kunnen worden gedeeld.

E-mail Nieuwsbrief

Er wordt maandelijks een e-mail nieuwsbrief verstuurd naar ca. 1000 contacten, met selecties uit de agenda, updates van activiteiten en een maandelijks weblog vanuit de universiteiten.

Overzicht bijdragen blogs:

Maand	Universiteit/ contact	Deadline
Januari 2023	Universiteit Twente	13 januari
Februari 2023	Universiteit Tilburg	10 februari
Maart 2023	TU Eindhoven	10 maart
April 2023	Universiteit Leiden	14 april
Mei 2023	Boerhaave	12 mei
Juni 2023	VU	16 juni
Juli 2023	Universiteit Groningen	14 juli
September 2023	Universiteit Nijmegen	8 september
Oktober 2023	Universiteit Utrecht	13 oktober
November 2023	Universiteit Delft	10 november
December 2023	Universiteit van Amsterdam	8 december

www.medischergoed.nl

Deze website wordt bijgehouden door het collectief Medisch Conservatoren Nederland. De website fungeert als etalage voor het medisch erfgoed in Nederland. Bij de website update van 2023 zal de medisch erfgoedwebsite worden geïntegreerd in de SAE-site.

Www.expeditiewikipedia.nl

Deze site is in maart 2015 opgeleverd als een van de resultaten van het project Expeditie Wikipedia. De website is verouderd en wordt in 2023 opgeheven. In overleg met de inhoudelijk betrokken van het project wordt het eventueel archiveren van de informatie afgestemd.

Kennisuitwisseling: werkgroepen

Werkgroepen worden opgezet rondom een thema of project en worden ondersteund door de SAE. De effectiviteit van de werkgroepen is afhankelijk van de grootte van de groep, inzet en beschikbare tijd van de leden.

Iedere werkgroep kan toegang krijgen tot een eigen Teams omgeving. Daarnaast krijgt iedere werkgroep in 2023 een eigen plek op de SAE-website waar resultaten kunnen worden gedeeld. Dit is onderdeel van de voorgenomen update van de website.

De ondersteuning van de werkgroepen wordt verzorgd door het bureau van de SAE. Om een werkgroep tot een succes te maken is een actieve rol vanuit de leden noodzakelijk. Op basis

van ervaringen van afgelopen jaar is er binnen de huidige capaciteit van het bureau ruimte voor het ondersteunen van 4, maximaal 5 werkgroepen.

Actieve werkgroepen

Werkgroep universitaire collecties in koloniale context

De opdracht van deze werkgroep is om voor het SAE-netwerk te signaleren welke ontwikkelingen er zijn rond het dekoloniseren van collecties en bij te dragen aan de expertise-ontwikkeling van het SAE-netwerk.

- De werkgroep ontwikkelt een richtlijn voor de omgang met universitaire collecties in een koloniale context. Deze richtlijn wordt in het voorjaar van 2023 gepresenteerd.
- De werkgroep onderhoudt relaties met het project Pressing Matter, maakt gebruik van de daar ontwikkelde expertise en zal enkele gezamenlijke activiteiten organiseren (vanaf 2023).
- Leden van de werkgroep: Esther Boeles (UvA) ; Marieke van Meer (UB Leiden); Abel Streefland (TU Delft); Anneke Groen (WUR); Reina de Raat (UU); Franck Smit (RUG), Bart Jaski (Universiteit Utrecht), Maaïke Derksen (Katholiek Documentatiecentrum, Radboud universiteit Nijmegen), Laurens de Rooij (Anatomisch Museum UvA/Amsterdam UMC)
- Voorzitter: Esther Boeles.

CONCEPT

Werkgroep Born Digital Academische Collecties

Doel van de werkgroep: De problematiek van collectievorming met born digital materialen, die voortkomen uit de eigen academische praktijk, verkennen en op basis daarvan toewerken naar beleidsontwikkeling, selectiecriteria en kennisdeling daarover.

- Met de opbrengsten van de sessies ontwikkelt de werkgroep een rapport/handreiking hoe universiteiten kunnen omgaan met dergelijke bronnen in de context van hun collectievorming. Voor het schrijven van dit rapport zal een freelance tekstschrijver gezocht worden. Doel is om het rapport/handreiking in het voorjaar van 2023 te presenteren.
- Netwerken met partners in het veld continueren rondom born digital academisch erfgoed, w.o. DANS, NDE, NA, KB
- De leden van de werkgroep zijn: Esther Maes (TU Delft), Tahirih Fruchaud (Allard Pierson), Paul Bastiaanse (Allard Pierson), Christel Schollaardt (Museum Boerhaave), Anton van Dorp (Radboud Universiteit), Joep van Gennip (Universiteit Tilburg).
- Voorzitter(s): Marco de Niet en Mart van Duijn (Universiteitsbibliotheek Leiden)

Werkgroep medisch erfgoed

De werkgroep medisch erfgoed komt voort uit het overleg medisch conservatoren. De werkgroep komt minimaal 2 keer per jaar bij elkaar. In 2022 is besloten gezamenlijk te werken aan een nieuw thema: verzamelbeleid voor medische collecties.

In 1999 is de publicatie "Medische collecties ontleed" verschenen. Hierin werden instrumenten gegeven voor een nationaal collectiebeleid voor het academisch erfgoed. De werkgroep stelt voor om een actualisatie van deze publicatie te maken. Hiervoor wordt samenwerking gezocht met de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, die ook het eerdere

onderzoek en publicatie heeft verzorgd. Het streven is om in 2023 te starten met het onderzoek.

- Leden van de werkgroep: Mieneke te Hennepe (Boerhaave), Laurens de Rooy (Vrolik), Reina de Raat (UU), Lucas Boer (Radboud UMC), Iris Huizinga (RuG)

Werkgroep Teaching with Objects

De werkgroep Teaching with Objects is gelieerd aan het gelijknamige Erasmus project. (Zie bij projecten). Het doel van de werkgroep is kennisuitwisseling en inspiratie rondom object based teaching met academische collecties. Daarnaast worden de opbrengsten en resultaten van het project getoetst bij de leden van de werkgroep.

Op 19 januari 2023 wordt een workshop georganiseerd in samenwerking met Things That Talk.

- De werkgroep wordt gevormd door: Bram Vannieuwenhuyze (UvA), René van Beek (Allard Pierson), Mieneke te Hennepe (Rijksmuseum Boerhaave), Bart Grob (Rijksmuseum Boerhaave), Adrie van der Laan (RuG), Vanessa van 't Hoogt (RuG), Anouk Nuijten (VU), Fresco Sam Sin (UL / Things That Talk)

NIEUW Werkgroep computer erfgoed

Dit jaar wordt gewerkt aan het opzetten van een nieuwe werkgroep computer erfgoed. Een mogelijk doel van de werkgroep is om een nieuw onderkomen te zoeken voor het Nationaal Register Historische Computers dat door de Stichting Computer Erfgoed Nederland werd opgesteld.

- Om de werkgroep van de grond te krijgen wordt gezocht naar een actieve voortrekker.

Werkgroepen niet actief / in oprichting

Werkgroep sociale wetenschappen

Doel van de werkgroep: het creëren van bewustwording bij de erfgoedbeheerders en faculteiten over het erfgoed van de sociale wetenschappen. Met andere woorden: de emancipatie van het erfgoed van de sociale wetenschappen.

Het doel van de werkgroep komt voort uit de aanname dat er binnen het academisch erfgoed domein minder aandacht is voor, en kennis over het erfgoed van de sociale wetenschappen. Bijvoorbeeld in vergelijking tot dat van de exacte wetenschappen. Dit heeft te maken met het relatief jonge leeftijd van de sociale wetenschappen, en de ogenschijnlijk minder (aansprekende) fysieke erfgoedobjecten.

- De leden van de werkgroep zijn: Chris Dols (RUN), Pieter Siebers (Tilburg University), Ingrid van der Bij (RUG, ADNG)
- De werkgroep ligt momenteel stil.

Kennisuitwisseling: kennissessies

Verspreid over het jaar worden kennissessies georganiseerd voor het SAE-netwerk. Deze bijeenkomsten worden zo veel mogelijk samen met reguliere SAE-vergaderingen georganiseerd.

Concept programma

do 16 februari 2023: kennissessie koloniaal erfgoed

- Locatie: Universiteit Wageningen
- 13.00 – 14.30: Collectiebeheerdersoverleg
- 15.00 – 17.00: Kennissessie.

do 25 mei 2023: kennissessie Born digital

- Locatie: Museum Boerhaave
- 13.00 – 14.30: Collectiebeheerdersoverleg
- 15.00 – 17.00: Kennissessie.

do 22 juni 2023: Bestuurlijke kennissessie (thema nog te bepalen)

- Locatie: Academiegebouw Utrecht
- 13:00 – 14:30: Bestuursvergadering
- 15.00 – 16.30: Bestuurlijke Kennissessie

do 5 oktober 2023: kennissessie Auteursrechten

- Locatie: n.t.b.
- 13.00 – 14.30: Collectiebeheerdersoverleg
- 15.00 – 17.00: Kennissessie.

Kennisuitwisseling: Activiteiten & projecten

Naast de reguliere activiteiten organiseert de SAE tijdelijke projecten en activiteiten. Hiervoor wordt aparte financiering gezocht, bedoeld voor onder andere projectleiding en ondersteuning.

Erasmus Plus: Toolbox for Object Based Teaching Online

Het hoofddoel van dit project is het bevorderen en ondersteunen van innovatieve 'objectbased' onderwijsmethoden en -praktijken (tools) in het hoger onderwijs. De SAE is een van de aanvragers van het project, samen met de Universiteit Straatsburg, Humboldt Universiteit Berlijn, Universiteit van Padua, Universiteitsmuseum Gent, en Things That Talk.

- De SAE is vooral actief in het eerste deel van het project, het (laten) uitvoeren van onderzoek naar de verschillende onderwijsmethoden en praktijken in Europa. Hiervoor is een onderzoeker en projectmedewerker aangesteld: Jill Decrop Ernst. Zij is tot begin 2023 voor het project actief.
- Het project is gestart in februari 2022, met een looptijd van drie jaar.

Initiatieven voor projecten

Podcast: Alles voor de wetenschap

Podcast maker Edda Heinsman heeft in 2022 een podcast gemaakt over Anton Pannekoek: [De Kosmos van Pannekoek](#). Voor deze podcast wordt veel gebruik gemaakt van academisch erfgoed.

Edda Heinsman heeft de SAE benaderd met een voorstel voor een nieuwe podcast serie: *Alles voor de wetenschap*.

In 'Alles voor de wetenschap' gaan we op zoek naar verhalen van vergeten wetenschappers. Vrouwen die ondanks alle tegenslag en tegenwerking dát deden wat ze het liefste wilden doen. Wat motiveerde hen? Wie waren ze? Welke offers brachten ze om onderzoek te doen? Door op zoek te gaan naar hun verhalen, krijgen we niet alleen een beeld van de wetenschappelijke hoogstandjes die ze verrichtten, maar ook meer bewondering voor de manier waarop.

In de podcast 'Alles voor de wetenschap' duiken we in de archieven en stuiten we op bijzondere verhalen van vrouwelijke wetenschappers en de ontdekkingen die ze -ondanks ingewikkelde omstandigheden - toch deden. Deze podcast is een ode aan de vergeten wetenschapper, geeft ze het voetstuk dat ze verdienen.

- 5 afleveringen, 5 wetenschappers vanuit verschillende disciplines, verschillende locaties/archieven/voorwerpen/aneddotes. We verrijken de podcast met dagboekfragmenten, archiefmateriaal en eventuele geluidsfragmenten.
- Doelgroep: geïnteresseerde leek. Lengte: ± 30 minuten per aflevering.
- In 2023 wordt financiering geworven voor deze podcast serie.
- Vanuit de SAE wordt een kleine redactie samengesteld. Hiervoor volgt t.z.t. een oproep onder de collectiebeheerders.

Samenwerking Wikimedia Indonesië

Opzetten van een samenwerking met Wikimedia Indonesië rondom het beschikbaar stellen van materiaal met betrekking tot Indonesië, uit de collectie van de SAE-deelnemers. De SAE fungeert hier als verbinder tussen de instellingen en de vertegenwoordigers van WM Indonesië.

- In 2022 is het initiatief samen met Wikimedia Indonesia verder uitgewerkt in een projectvoorstel (zie SAE-verslag 2022)
- Voorjaar: Het definitieve projectvoorstel (uit 2022) wordt gebruikt dat bij de indienrondes in het voorjaar van 2023. Het voorstel zal ingediend worden bij: Prins Bernard Cultuurfonds, VSB-Fonds, Mondriaan Fonds & Hendrik Muller Fonds.
- Bij voldoende financiering zal het project in juni 2023 van start gaan.
- De leden van de werkgroep zijn: Anneke Groen (Wageningen Universiteit), Maaïke Derksen (KDC – Radboud universiteit, Esther Boeles (UVA), Paul Lamberts (Universiteitsmuseum Utrecht, Jules Schoonhoven (TU Delft).

- Samenwerkingspartners van Wikimedia Indonesia zijn: Hardiansyah en Rachmat Wahidi

Uitvoeringsprogramma koloniaal erfgoed

Het bestuur van de SAE heeft de wens uitgesproken om het thema koloniaal erfgoed voor de komende jaren een vervolg te geven. Hiervoor wordt een uitvoeringsprogramma opgezet. Dit zal na de oplevering van het advies 'Universitaire collecties in koloniale context' wordt ontwikkeld, in samenspraak met de werkgroep koloniaal erfgoed.

CONCEPT

Bijlage: Overzicht Dijksterhuislezingen

De Dijksterhuislezing is vernoemd naar de internationaal vermaarde wetenschapshistoricus Eduard Jan Dijksterhuis (1892-1965), die zich zowel op het gebied van de natuurwetenschappen als op dat van de humaniora bewoog. De Dijksterhuislezing is een initiatief van de Stichting Academisch Erfgoed.

2004	Leiden	Vincent Icke (UL): Christiaan Huygens in de onvoltooid verleden toekomstige tijd.
2005	Groningen	Herman Pleij (RUG): Vergeten om te overleven of Onthouden om te bestaan.
2006	Utrecht	Herman Philipse (UU): Hoe leggen we in de toekomst ons verleden vast?
2007	Amsterdam (UvA)	Gerard Rooijackers (UvA): Gedachtegoed: De culturele biografie van het academisch
2008	Delft	Salomon Kroonenberg (TUD): De stenen achterna.
2009	Leiden	Harm Beukers (UL): Over Drakenbloed en Drakentanden.
2010	Utrecht	Wijnand Mijnhardt (UU): Tussen publiek en ivoren toren.
2011	Groningen	Douwe Draaisma (RUG): Het academisch geheugen.
2012	Eindhoven	Ruth Oldenziel (TU/e): Collecting today for tomorrow.
2013	Amsterdam (VU)	Piek Vossen (VU): Het nieuws van vandaag is het erfgoed van morgen.
2014	Groningen	Doeko Bosscher (RUG): Van visioen tot desillusie en terug. De kern van het hedendaagse academische milieu.
2015	Nijmegen	Carla Rita Palmerino (RUN): E.J. Dijksterhuis, veerman tussen exacte wetenschap en literaire cultuur.
2016	Maastricht	Ernst Homburg (UM): Limburgse wetenschappelijke collecties, hun teloorgang en wederopstanding, 1750-2000.
2017	Leiden	Erik Kwakkel, (UL): Academisch Erfgoed in het digitale tijdperk: Wat wil de gebruiker?
2018	Wageningen	Adriaan Geuze (WUR): De sublieme ingenieurstraditie: 1850-1970.
2019	Tilburg	Bas Haring (UL): De Verbeelding van de Sociale Wetenschappen.
2020	Amsterdam (VU)	Jacqueline Bel, (VU): Multatuli en Kuyper, een onverwachte verwantschap?
2021	Delft	Dominique Ngan-Tillard (TUD), Revisiting Heritage at the digital age.